

รายวิชา การงานอาชีพ

รหัสวิชา ง๒๓๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เรื่อง ปฏิบัติถนอมอาหารด้วยวิธีการหมักดอง

ครูผู้สอน   ครูนิพนธ์   เชิญทอง

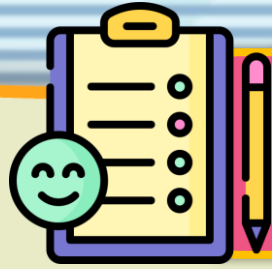
ครูบุษรินทร์   พรมทา

เรื่อง

ปฏิบัติตนอมอาหาร
ด้วยวิธีการหมักดอง

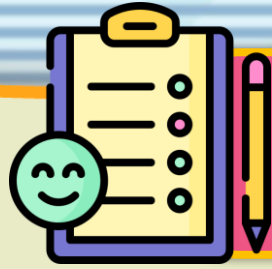

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

นักเรียนบอกความหมายและ
ประโยชน์ของการถนอมอาหารได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านทักษะและกระบวนการ

๑. นักเรียนปฏิบัติถนอมอาหารด้วยวิธีการหมักดองได้
๒. นักเรียนสามารถเลือกวิธีการถนอมอาหารที่เหมาะสมกับวัตถุดิบได้
๓. นักเรียนสามารถเลือกภาชนะสำหรับการถนอมอาหารด้วยวิธีหมักดองได้อย่างเหมาะสม

วิธีการถนอมอาหาร

ด้วย
วิธีการ
หมักดอง

การใช้
ความเย็น

การใช้
น้ำตาล

วิธีการถนอม

การใช้
ความร้อน

ควบคุม
ความชื้น

วิธีการถนอมอาหาร

การหมัก เป็นการถนอมอาหารที่ต้องอาศัยเวลานาน โดยใช้น้ำตาล หรือ เกลือ เป็นตัวทำให้เกิดปฏิกิริยา โดยอาศัยจุลินทรีย์เป็นตัวย่อยสลายวัตถุดิบต่าง ๆ สามารถแบ่งการหมักแบ่งออกเป็น ๓ ประเภทหลัก ๆ คือ

๑. การหมักที่ทำให้เกิดแอลกอฮอล์

การหมักประเภทนี้ จะใช้ยีสต์เป็นตัวการที่จะเปลี่ยนแปลงน้ำตาลให้กลายเป็นแอลกอฮอล์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ประเภทเหล้า ไวน์ และ เบียร์

๒. การหมักที่ทำให้เกิดกรดอะซิติก

การหมักประเภทนี้ เกิดขึ้นต่อจากการหมักที่ทำให้เกิดแอลกอฮอล์ จะถูกเปลี่ยนเป็นกรด โดยแบคทีเรียซึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ผลิตภัณฑ์ประเภทน้ำส้มสายชู

๓. การหมักที่ทำให้เกิดกรดแล็กติก

การหมักประเภทนี้ ส่วนใหญ่นิยมใช้กับการหมักอาหารโดยอาศัยแบคทีเรียและราเป็นตัวทำปฏิกิริยากับอาหาร ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ประเภทโยเกิร์ต นมเปรี้ยว กิมจิ ซีอิ๊ว เต้าเจี้ยว

วิธีการถนอมอาหาร

การดอง

๑.๑ ดองเปรี้ยว

๑.๒ ดองหวาน

๑.๓ ดองเค็ม

๑.๔ ดอง ๓ รส คือ รสเปรี้ยว เค็ม หวาน

วิธีการถนอมอาหาร

๒. โดยการใช้น้ำตาล

น้ำตาล มีคุณสมบัติ

- ช่วยยับยั้งการเจริญเติบโตของจุลินทรีย์ได้
- ช่วยเก็บรักษาอาหารให้คงทนอยู่ได้นานโดยไม่เน่าเสีย

วิธีการถนอมอาหารโดยการใช้น้ำตาล มีดังนี้

๒.๑ การเชื่อม

๒.๒ การกวน

วิธีการถนอมอาหาร

๓. ด้วยวิธีควบคุมความชื้น

- เป็นวิธีการระเหยน้ำหรือความชื้นออกจากอาหารให้มากที่สุด
- มีความชื้น (ต่ำกว่า ๑๕%) เพื่อป้องกันและควบคุมจุลินทรีย์ที่ทำให้อาหารเน่าเสีย
- อาหารจะเก็บไว้ได้นาน เช่น การตาก หรือการอบ

วิธีการถนอมอาหาร

๔. โดยการใช้ความร้อน

- เป็นการใช้ความร้อนฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ในอาหาร
- เพื่อป้องกันการเน่าเสีย โดยการเพิ่มอุณหภูมิ
ผลิตภัณฑ์ให้สูงขึ้น

วิธีการถนอมอาหาร

๔.๑ ใช้ความร้อนที่อุณหภูมิต่ำกว่าจุดเดือด เพื่อฆ่าจุลินทรีย์บางชนิดที่ทำให้เกิดโรค ในอาหารแต่ฆ่าไม่ได้ทั้งหมด วิธีนี้เรียกว่า **พาสเจอร์ไรซ์**

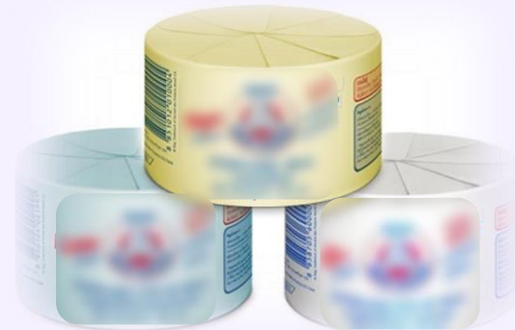
วิธีการถนอมอาหาร

๔.๒ ใช้ความร้อนที่อุณหภูมิน้ำเดือด

คือ การต้มนั่นเอง การใช้ความร้อนที่ระดับอุณหภูมิ

๑๐๐ องศาเซลเซียส ฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ได้เกือบทั้งหมด

วิธีนี้เรียกว่า **สเตอริไลซ์**

วิธีการถนอมอาหาร

๔.๓ ใช้ความร้อนที่สูงกว่าอุณหภูมิน้ำเดือด

โดยอาศัยความดันช่วยการใช้ความร้อนสามารถทำลาย

จุลินทรีย์ที่ทนความร้อนได้

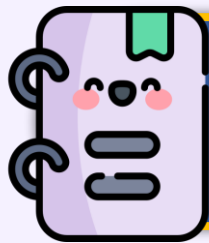

วิธีการถนอมอาหาร

๕. โดยการใช้ความเย็น

- การใช้ความเย็นที่ระดับอุณหภูมิต่ำแต่ไม่ถึงจุดเยือกแข็ง
- ช่วยให้อาหารคงสภาพเดิมและยับยั้งการเจริญเติบโตของจุลินทรีย์ชะลอการเน่าเสีย
- การใช้ความเย็นทำได้โดย การแช่เย็น หรือการแช่น้ำแข็ง เช่น ผัก ผลไม้ และเนื้อสัตว์

ปฏิบัติกิจกรรม

เรื่อง ปฏิบัติการถนนอมอาหาร
ด้วยวิธีการหมัก
(โยเกิร์ตโฮมเมด)

ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรม

ส่วนผสม

- ❖ นมโค (๑๐๐%) ๑,๐๐๐ มิลลิลิตร
- ❖ โยเกิร์ตธรรมชาติ ๑๓๕ กรัม
- ❖ น้ำตาล / น้ำผึ้ง / นมข้นหวาน
- ❖ ผลไม้

ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรม

วิธีทำ

- ตั้งภาชนะใช้ไฟอ่อน เเทนมสดลงไปแค่พออุ่น คนไปเรื่อย ๆ ประมาณ ๓-๕ นาที
- ตักโยเกิร์ตใส่ลงไป คนให้เข้ากัน
- เทใส่ภาชนะที่มีฝาปิด ตั้งไว้ที่อุณหภูมิห้องประมาณ ๘-๑๒ ชั่วโมง
- นำเข้าตู้เย็น ๒ ชั่วโมง

สรุปกิจกรรม

ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุป
องค์ความรู้เกี่ยวกับปฏิบัติการถนอมอาหาร
ด้วยวิธีการหมัก

บทเรียนครั้งต่อไป
เรื่อง ปฏิบัติตนอมอาหาร
ด้วยวิธีการใช้น้ำตาล

ให้นักเรียนเตรียมการในชั่วโมงต่อไป

- ❖ คิดเมนูการถนอมอาหารด้วยวิธีการใช้น้ำตาล
- ❖ วางแผนการถนอมอาหาร
- ❖ เตรียมวัสดุ อุปกรณ์
- ❖ เตรียมวัตถุดิบ

สำหรับถนอมอาหารด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามที่กลุ่มนักเรียนสนใจ
มาปฏิบัติงานในชั่วโมงต่อไป

เกณฑ์การประเมินการปฏิบัติตนอมอาหาร

- การตกแต่งจานอาหาร
- รสชาติของอาหาร
- การเลือกใช้วัตถุดิบในการประกอบอาหาร
- การแต่งกายในการประกอบอาหาร (ผม, เล็บ)
- ความสะอาดของบริเวณที่ประกอบอาหาร

สิ่งที่ต้องเตรียม

ใบความรู้ เรื่อง การถนอมอาหาร

ใบงาน เรื่อง แบบบันทึกการปฏิบัติถนอมอาหาร
ด้วยวิธีการใช้น้ำตาล

ดาวน์โหลดเอกสารได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชาการงานอาชีพ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

